

Grimstad

Strategiplan Ibsen 2028 Grimstad

Grimstad – der Ibsen ble Ibsen
Den lille byen med den store skaperkraften

Plakat: Vidar Lien Art

Vedtatt 19.12.2024

K-sak 247/2024

Innhold

Innledning	3
Visjon	4
Hovedmål	4
Delmål 1: Destinasjonsutvikling og kulturturisme	4
For å nå målet vil vi:	4
Delmål 2: Kulturarv og kunstnerisk kraft	5
For å nå målet vil vi:	5
Delmål 3: Kunst- og kulturfeltet	5
For å nå målet vil vi:	5
Strategiske verktøy for å nå målene	6
Nøkkelinteressenter	6
Medvirkningsarbeidet	7
Situasjonsbilde	7
Om Ibsen-museet i Grimstad	7
Om Fjæreheia Amfi AS	8
Om Stiftelsen Ibsen og Hamsun Grimstad	9
Om Grimstad bibliotek	10
Om Ribsenfestivalen	10
Om Grimstad – der Ibsen ble Ibsen	11
Om Grimstad Kulturhus	12
Kulturøkonomien i Grimstad	12
Oppfølging av visjon, mål og strategier	13

Innledning

Henrik Ibsen er den ene av verdens to viktigste dramatikere, sammen med William Shakespeare. Arven etter Henrik Ibsen teller blant annet 30 skuespill. I 2028 feires det over hele verden at det er 200 år siden Henrik Ibsen ble født. Nasjonalbiblioteket har det nasjonale overordnede ansvaret for Ibsen 2028-jubileet.

Ibsens diktergjerning startet i Grimstad - det var her han ble født som dikter og dramatiker. Unge Henrik kom til Grimstad som 15-åring i 1843 og ble her til april 1850.

Han tegnet, malte, skrev dikt og etter hvert dramatiske tekster mens han bodde og arbeidet som apotekerlærling i byen. Skuespillet «Catilina» ble skrevet i Grimstad vinteren 1848-49 og utgitt i 1850 som Ibsens første bokutgivelse.

Ibsen-byen Grimstad har lange tradisjoner i å være en by med skaperkraft, innovasjon og entreprenørskap. Gründere med visjoner og handlekraft har bidratt med produkter og tjenester til et nasjonalt og internasjonalt marked, og med det sørget for økt verdiskaping. Skaperkraften i Grimstad har vist seg blant annet innen rederivirksomhet, hagebruk, landbruk, teknologi og reiseliv. Grimstad markerte seg tidlig som skoleby, og i nyere tid har byen med 25 000 innbyggere både fagskole og universitet, der særlig det innovative teknologiske miljøet ved Universitetet i Agder markerer seg internasjonalt.

Ibsen 2028 Grimstad er ikke en «punktmarkering», men en videreføring av en langsiktig Ibsen-satsing. Et kjernesporsmål er ikke kun hva vi skal jubilere og hvorfor, men hvordan: Hvilke samfunnsavtrykk ønsker vi å etterlate oss med Grimstad kommunes satsing på Ibsen 2028, og som er forankret i følgende vedtak:

Grimstad er i en unik posisjon for å kunne være en ledende litteraturby regionalt, nasjonalt og internasjonalt. 2028 markerer 200-årsjubileet for Ibsens fødsel. Grimstad bør ha en viktig posisjon i denne feiringen. Innen 2028 bør Grimstad ha etablert seg som den mest interessante av Ibsen-byene i Norge. Det vil kreve en satsing allerede fra 2023.

(Grimstad kommunes styrevedtak sak 22/176, 15.12.2022, Ibsen-jubileet)

Det er tre faser i Grimstads Ibsen-satsing:

- 1) Opptrapping av Grimstads Ibsen-satsing fram mot jubileumsåret
- 2) Feiring av Ibsen-jubileet i hele 2028 med et eget program
- 3) Ibsen-satsing etter jubileumsåret 2028

Visjon

Grimstad - der Ibsen ble Ibsen

Den lille byen med den store skaperkraften

Hovedmål

Grimstad er en av verdens mest attraktive Ibsen-destinasjoner.

Gjennom Ibsen 2028 ønsker Grimstad å realisere det uutnyttede attraksjonspotensialet som ligger i Ibsens historiske tilknytning til Grimstad. Samtidig har Grimstad en nasjonal forpliktelse til å forvalte den kulturarven som Henrik Ibsen er.

Delmål 1: Destinasjonsutvikling og kulturturisme

Ibsen 2028 skal gjennom økt satsing på kulturarenaer og kunst- og kulturopplevelser gjøre det attraktivt å gjeste, bo og skape i Grimstad.

Kulturturisme er et sterkt voksende og betalingsvillig marked. Grimstad skal være en helårsdestinasjon som har attraktive arenaer og tilbyr opplevelser innen kunst, kultur, natur, mat og drikke for et internasjonalt publikum.

Grimstad skal bli en av verdens mest attraktive Ibsen-destinasjoner gjennom utvikling av konsepter og attraksjoner som bringer Henrik Ibsens univers til live, både hans verk og hans personlige historier.

For å nå målet vil vi:

- tilrettelegge for nye og styrke Grimstads sentrale Ibsen-aktører
- tilby årlige Ibsen-produksjoner av internasjonal klasse i Fjæreheia Amfi
- tilby et bredt og attraktivt repertoar i Ibsens ånd i Fjæreheia i en utvidet sesong
- bidra til markedsføring av Grimstad som en av verdens mest attraktive Ibsen-destinasjoner
- bidra til innovative Ibsen-relaterte satsinger og arrangementer hele året

Delmål 2: Kulturarv og kunstnerisk kraft

Ibsen 2028 Grimstad skal aktualisere og aktivere Henrik Ibsens dramatikk

Ibsens dramatikk har en kunstnerisk kraft som vi med Ibsen 2028 vil forvalte og bruke til å skape opplevelser som styrker livskvalitet, demokrati, medborgerskap og medvirkning. Gjennom Ibsen-inspirerte kunst- og kulturprosjekter skal Ibsen 2028 gi innbyggere og besøkende mulighet til å engasjere, uttrykke og utvikle seg.

For å nå målet vil vi:

- utvikle Fjæreheia Amfi til en vital scenekunstinstitusjon og sikre at de, Grimstad Kulturhus og andre arenaer bidrar til å aktivere Ibsens dramatikk.
- gjennomføre Ibsen-inspirerte prosjekter i samarbeid med kunst- og kulturfeltet, næringslivet, akademia og andre relevante kompetansemiljøer.
- arrangere og samarbeide om arrangementer i Ibsens ånd gjennom hele året.
- ha et særlig fokus på å engasjere kommende generasjoner i en bred vifte av kunstsjangre.

Delmål 3: Kunst- og kulturfeltet

Ibsen 2028 skal styrke kunst- og kulturfeltet i regionen og bidra til økt kunstnerisk skapende virksomhet.

Ibsen 2028 Grimstad skal være en vesentlig bidragsyter til en kraftfull utvikling av kunst- og kulturfeltet i Grimstad og Agder-regionen. Vi skal bidra til å oppfylle følgende hovedmål i *Regionplan Agder 2030*: «Tettheten av kunstnere og kulturarbeidere er den høyeste i landet utenfor Oslo».

For å nå målet vil vi:

- støtte opp om at Fjæreheia Amfi tilbyr årlige profesjonelle Ibsen-produksjoner
- prioritere tiltak som bidrar til vekst i arbeidsplasser innen kreative næringer
- øke attraktiviteten for profesjonelle kunstnere til å gjeste, bo og skape i Grimstad og Agder
- styrke samarbeidet med UiAs kunstfaglige og teknologiske kompetansemiljøer, som en viktig ressurs i utviklingen av regionens kulturliv

Strategiske verktøy for å nå målene

Selve Jubileumsåret 2028 er en strategisk mulighet for utvikling av Ibsen-destinasjonen Grimstad gjennom økt satsing på kulturarenaer og kunst- og kulturopplevelser.

Ibsen 2028 Grimstad ser tre overordnede strategiske initiativ som de viktigste forutsetningene for å kunne realisere målene:

1. Styrke de viktigste Ibsen-aktørene i Grimstad er en særlig viktig strategi for måloppnåelsen:
 - a. Prioritere utvikling av Fjæreheia Amfi AS med nødvendig infrastruktur og en bærekraftig og profesjonell organisasjons- og driftsmodell.
 - b. Sikre at Grimstad bys museer, Grimstad bibliotek og Grimstad Kulturhus KF kan videreutvikle sin formidling.
 - c. Sikre forutsigbarhet for festivaler/sentrale kulturaktører som Ibsen- og Hamsun-dagene, Ribsenfestivalen og andre aktører.
- 2) Skape merkevaren «Byen der Ibsen ble Ibsen – liten by med stor skaperkraft, bl.a gjennom å styrke lokalbefolkningens kjennskap, eierskap og stolthet til Ibsen og markedsføre og utvikle en helhetlig, engasjerende og effektiv kommunikasjon for å tiltrekke oss besøkende og publikum.
- 3) Økt klyngesamarbeid mellom myndigheter, kunst- og kulturaktører, academia og næringsliv på ulike nivåer.

Nøkkelinteressenter

Lokale og regionale aktører som kan oppnå betydelige synergieffekter gjennom samarbeid

Grimstad kommune / Agder fylkeskommune / Fjæreheia Amfi AS / Grimstad bys museer / Stiftelsen Ibsen og Hamsun Grimstad / Bibliotekene / Kulturhusene / Kulturskolene / Universitetet i Agder / Kilden teater og konserthus / Kunstsilo / Norsk Forfattersentrum Sørlandet / Film i sør / Scenekunst Sør / Kortfilmfestivalen i Grimstad / Kunst- og kulturarbeidere i Regionen / Visit Sørlandet / Visit Grimstad / Grimstad næringsforening / Grimstad Min By / Den kulturelle skolesekken/ Stiftelsen Nina Sundbyes Kunst i Grimstad / Festivaler / Frivillige lag og foreninger / m.m.

Medvirkningsarbeidet

Strategiplan Ibsen 2028 Grimstad er utformet etter innspill fra representanter for:

Grimstad kommune, Agder fylkeskommune, Grimstad bys museer, Grimstad bibliotek, Stiftelsen Ibsen og Hamsun Grimstad, Fjæreheia Amfi AS, Grimstad Næringsforening og Visit Grimstad.

Strategiplan Ibsen 2028 Grimstad bygger på følgende overordnede styringsdokumenter:

- Regionplan Agder 2030/handlingsplan for regionens kultursatsning (s.21-24)
- Kommuneplanens samfunnsdel 2035: Grimstad kommune – framoverlente og samskapende, spesielt satsingsområdene livsmestring i alle faser, kompetansebyen og næringsutvikling.
- Grimstad kommunedelplan for kultur 2015 – 2027
- Samarbeids- og utviklingsavtale mellom Agder fylkeskommune og Grimstad kommune 2024-2026

Situasjonsbilde

Grimstad har gjort flere tiltak for å styrke sin posisjon som en viktig kulturby med søkelys på Henrik Ibsen, samt med mål om å markere Ibsen-jubileet i 2028. De mest sentrale Ibsen-aktørene i Grimstad er:

- Ibsen-museet i Grimstad
- Fjæreheia Amfi AS
- Stiftelsen Ibsen og Hamsun Grimstad
- Grimstad bibliotek
- Ribsenfestivalen
- Grimstad Kulturhus

Om Ibsen-museet i Grimstad

Ibsen-museet i Grimstad ble i 1916 etablert som verdens første Ibsen-museum. I dette huset skrev Ibsen sitt første skuespill, Catilina. Ibsen-museet er i dag en del av Grimstad bys museer. Museet blir hyppig brukt av skolene som arena og formidler av litteratur og Ibsens historie i Grimstad.

Muligheter

- mer besøk og flere arrangementer
- økt kjennskap blant besøkende om at verdens eldste Ibsen-museum er i Grimstad

Utfordringer

- museet er ikke åpent ut over sommersesongen (og ellers kun etter avtale) og det er kun tillatt med 15 personer i hver etasje i Ibsen-museet av branntekniske årsaker
- museet mangler formidlingsarealer i bygningen hvor Ibsen-museet er og har begrensede ressurser til arrangementer

Besøkstall 2024

2400 besøkende, hvorav ca 400 er barn. I 2024 var antallet utenlandske besøkende på ca. 14 %, som er en nedgang fra tidligere år.

Om Fjæreheia Amfi AS

Fjæreheia Amfi er en unik og spektakulær teaterarena, bygget som de greske amfiteatrene og Shakespeares Globe i det majestetiske steinbruddet i Grimstad med en imponerende 40 meter høy granittvegg. Anlegget rommer 1000 publikummere. I over 30 år har hundretusener publikummere opplevd teater og annen scenekunst av høy kvalitet. Repertoaret skal spenne bredt og lodde dypt i Ibsens ånd, og engasjere et bredt publikum fra inn og utland fra mai til september.

Vedtekter, 3.Formål:

Selskapets hovedformål er å etablere Fjæreheia Amfi som en unik kulturarena regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Sentralt for selskapet står:

- Kulturformidling/scenekunst av høy kvalitet
- Ivaretagelse av Grimstads dikterarv.
- Aktiv og mangfoldig bruk av amfiet for ulike målgrupper.
- Utvikling av Grimstad som. Reiselivsmål.
- Samarbeid med Grimstad Kulturhus KF.

Muligheter

- muligheter for å skape stor scenekunst, tiltrekke et stort publikum og sette Grimstad og regionen på kartet
- en spektakulær og unik scene som tiltrekker seg de beste kunstnerne og artistene

- utforming, beliggenhet og historie tillater unike og store produksjoner av høy kvalitet som skiller seg ut og blir minneverdige
- størrelsen gir rom for store publikumsgrupper og stor økning i besøkende til byen og regionen

Utfordringer

- det mangler investeringer i teknisk infrastruktur og tilpassede løsninger for scenetak og bevertning, som er et nødvendig grunnlag for produksjon og aktivitet
- det er nødvendig å utvikle en liten, effektiv og profesjonell organisasjon med spisskompetanse og ressurser innen sceneteknikk, produksjon, publikumshåndtering og markedsføring (fra 1 til 3 årsverk i 2028)
- det er kritisk med en forutsigbar økonomi og grunnfinansiering for å kunne inngå avtaler fremover mot 2028

Besøkstall 2024

6300 med 85/15 fordeling regionalt/nasjonalt. Gjennom økt aktivitet er målet i 2028 et besøkstall på 20 000 med 60/30/10 regionalt/nasjonalt/internasjonalt.

Om Stiftelsen Ibsen og Hamsun Grimstad

Stiftelsen arrangerer Ibsen- og Hamsun-dagene i Grimstad, landsdelens største samlingspunkt for litteratur og en viktig arena for litteraturdebatt.

Muligheter

- festivalen har potensial til å være en internasjonal møteplass som utstillingsvindu for nordisk litteratur på helårsbasis
- et større barne- og ungdomsprogram vil kunne tiltrekke et bredere publikum

Utfordringer

- en ansatt festivalleder i deltidsstilling er for lite til å utnytte festivalens potensiale
- festivalen er per i dag lite kjent utenfor regionen
- festivalen som en internasjonal møteplass krever flere arrangementer på engelsk

Besøkstall 2024

4 000

Om Grimstad bibliotek

Grimstad bibliotek fikk i 2017 nye lokaler og er en aktiv virksomhet som formidler Ibsens kunstnerskap gjennom litteratur, arrangementer, pedagogiske opplegg og kunstformidling overfor barn, unge og voksne. Grimstad bibliotek stiller to kontorplasser til disposisjon for forsker og/eller kunstner som utfører forskning eller skapende arbeid knyttet til Ibsen. Grimstad bibliotek har siden 2018 fått anledning til å stille ut 33 skulpturer av billedhugger Nina Sundbye. Skulpturene er hennes tolkning av Knut Hamsuns og Henrik Ibsens litterære skikkelser, og noen av Ibsen selv. Skulpturene forvaltes av Stiftelsen Nina Sundbyes kunst i Grimstad. Biblioteket har også eget Ibsen-rom med en stor samling av bøker av og om Ibsen.

Muligheter

- formidling av Nina Sundbyes kunstsamling hele året
- sentral arena og samarbeidspartner for arrangementer hvor Ibsens kunstnerskap og tematikk knyttet til hans dramatikk formidles
- disponible kontorplasser for kunstnere og forskere

Utfordringer

- økonomisk handlingsrom til å gjennomføre arrangementer og aktivitet knyttet til Ibsen-satsingen er begrenset

Besøktall: Ca. 180 000 besøkende årlig

Om Ribsenfestivalen

Ribsenfestivalen, etablert 2007, er Sørlandets største litteraturfestival for barn og unge. Festivalen er et samarbeidsprosjekt mellom biblioteket, kulturtjenesten, DKS, Grimstad bys museer, skolene og andre. Festivalens mål er å fremme leselyst og leseglede. Alle elever fra 2.-10. trinn får minst ett litterært møte under festivalen – i klasserommet, på biblioteket, kulturhuset eller andre arenaer. I tillegg er det et tilbud for barnehagene. Det er også åpne arrangementer som retter seg mot både barn og voksne under festivalen.

Muligheter

- festivalen har potensial til å bli større og tiltrekke seg et regionalt publikum. Det vil kreve en egen stillingsressurs.

Utfordringer

- ingen dedikert stillingsressurs som arbeider med festivalen.
- festivalen er avhengig av eksterne midler for å gjennomføres. Nåløyet for regionale og statlige midler blir stadig mindre, og dette er en stor utfordring for festivalen

Besøkstall 2024: 4370

Om Grimstad – der Ibsen ble Ibsen

I 2022 ble forprosjektet “Destinasjon Grimstad” gjennomført som et nærings- og reiselivsprosjekt i regi av “Grimstad Hele Året” (et samarbeid mellom Grimstad kommune, Grimstad Næringsforening, Grimstad Min By, Grimstad Håndverk- og industriforening og Gårdeierforeningen.) Forprosjektet konkluderte med tre mulige satsningsområder for å styrke skulder-/ lavsesonger og bidra til en mer attraktiv helårsdestinasjon. “Grimstad - der Ibsen ble Ibsen” var en av de tre og den som ble anbefalt å jobbe videre med. Målsettingen er å tiltrekke seg flere kulturturister til Grimstad. Kulturturistene er en betalingsvillig og attraktiv målgruppe som motiveres av muligheten for kulturelle opplevelser. Forprosjektet og satsingen på “Grimstad - der Ibsen ble Ibsen” vil nå følges opp gjennom arbeidet med Grimstad 2028.

Muligheter

- å være en Ibsen-destinasjon har et stort potensial innenfor kulturturisme. Å skape kvalitative og relevante kulturopplevelser og –arenaer krever en kollektiv og dedikert satsing
- en større mobilisering av næringslivet for eierskap og satsingslyst
- det gode samarbeidet mellom kultur- og næringsaktører gir et godt grunnlag for videre satsing

Utfordringer

- for å nå et internasjonalt Ibsen-publikum, kreves det store ressurser til markedsføring. Det er begrenset hva Grimstad kan oppnå alene, man er avhengig av drahjelp fra regionale, nasjonale og internasjonale aktører
- å etablere Grimstad som en av verdens mest attraktive Ibsen-destinasjoner vil kreve en forutsigbar og langsiktig satsing. Det tar tid å oppnå de ønskede gode resultatene.

Estimat på besøkstall Grimstad

- 150 000 besøkende i perioden mai til september
- 220 000 besøkende totalt gjennom året, både nye gjester samt deltidsbeboere med fritidseiendom i Grimstad. ¹

¹ Innsiktsverktøy: <https://business.visitnorway.com/no/markedsinnsikt>

Om Grimstad Kulturhus

Grimstad Kulturhus er byens kulturelle storstue med 3 saler; **Catilina** (320 plasser), **Pan** (100/67) og **Vesle Hallvard** (45). I tillegg til kinovirksomhet, er kulturhuset spillested for Riksteatret og andre tilreisende og lokale kulturaktører.

Muligheter

- Grimstad Kulturhus har vedtatt at foreninger og lag i Grimstad slipper husleie for lokale produksjoner. Dette kan bidra til flere lbsen-arrangementer
- Kulturbesøket har økt kraftig det siste året, og forventes å øke ytterligere med den nylig oppgraderte multisalen Pan, som blant annet har optimalt tilpasset akustikk

Utfordringer

- Få produksjoner kjøpes inn direkte, oftest er det utleie/evt delt risiko, siden en krevende økonomisk situasjon gjør det vanskelig å ta risiko ved arrangementer.

Besøksstall 2024

- Kultur (teater/konserter): Pr. 15. nov 11 800 besøkende
- Kino pr. 15. nov 23 200 besøkende.

Kulturøkonomien i Grimstad

Dersom vi sammenligner hvor mye Grimstad kommune bruker av netto driftsutgifter på kultursektoren med andre kommuner som likner (Kostra-gruppe 9), og som vi ellers sammenlikner oss med, ser vi at Grimstad bruker vesentlig mindre;

	2021	2022	2023
4202 Grimstad	3,3	3,3	3,1
4203 Arendal	4,0	4,2	4,1
4204 Kristiansand	4,7	4,8	4,7
4205 Lindesnes	4,7	4,1	4,7
EKG09 KOSTRA-grupp	3,8	3,7	3,8

I prosent varierer det fra 3,1% i Grimstad, til 4,7% i Kristiansand og Lindesnes. Gjennomsnittet i kommunegruppe 9 er på 3,8.

4202 Grimstad	2006	2231	2199
4203 Arendal	2453	2862	2947
4204 Kristiansand	2936	3276	3296
4205 Lindesnes	3376	3301	3749
EKG09 KOSTRA-grupp	2378	2569	2810

Ser en på netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr) blir forskjellene store; I Grimstad bruker vi *611 kr mindre pr innbygger* enn gjennomsnittet i kommunegruppa. Det utgjør ca 15,2 millioner hvert år.

For å klare å forløse ambisjonene som kommunestyret har satt for Ibsenåret om å bli den mest interessante av Ibsenbyene i Norge, noe strategien også legger opp til, er det nødvendig med en opptrapping også økonomisk. For å få tilskudd fra stat og fylkeskommune, vil det også være nødvendig at kommunen viser en tydelig satsing.

Oppfølging av visjon, mål og strategier

Konkretiseringer og oppfølging av visjon, mål og strategier kommer i form av handlingsplaner, som utarbeides etter at strategiplan Ibsen 2028 Grimstad er vedtatt. Satsingen i Grimstad koordineres av en arbeidsgruppe bestående av noen av de viktigste Ibsen-aktørene i Grimstad. Det vektlegges samarbeid på tvers av lokale, regionale og nasjonale kunst- og kulturaktrører.